

HRVATSKI *glasnik*

Godina XVI, broj 22

1. lipnja 2006.

cijena 80 Ft

Spremanje mladenke

Komentar

Euro/vizija?**Harijeva nagradjena sevdalinka, Severinin pad i finska paklenska pobjeda**

Čija je zemlja Europa? Gledajući cijelovečernji glazbeni program iz Atene nazvan Eurosong, lako bi mogli uključiti naš kontinent su totalno zaselili Englezi, rekši ovde većina izvođačev nij htela jačiti na svojem jeziku, nego nek na engleskom. Ja, kad bi bila na mjestu organizatorov, lipo bi prepisala u naticanju da svaki naticatelj za najboljega pjevača Europe, neka jači na materinskom jeziku da se vidi, da se zna, kako je naš, šaroliki kontinent. A onda bi nam se ne b' moglo zgodati da se potonemo u vanjšćini, hop-cup melodija, nego bar moremo i cijeniti kakovu dibinu i "filing" nosi "song", ki je poslan na to muzičko naticanje narodov. Prez toga da bi bile sve jačke uniformizirane, vezane za jedan takozvani svitski "spik". Uza to bilo je i pozitivnih primjerov, hvala Bogu s naše strane jer su nam Severina, a i bosanski Hari Mata Hari pjevali na našem. Kod prve izvođačke zato bi istaknula, iako je to samo moje mišljenje da ja ne preferiram Severinu. I prlje ju nisam nosila u srcu, još prlje nje glasovitoga porniča. Moja štikla pak hoćete mi oprostiti ili nećete, bila je jako slabokrvna kompozicija te noći. Boris Novković je malo preveć zaželio za ovu svoju notu na Euroviziji, nego što je na kraju dostala. Severina iako je svu svoju koncentraciju uložila pri nastupu u vlašće ženske čari, nje pjevačka zvanarednost nekako ni mogla gledatelje s noge prebušiti. Od nje stopostotno su mi bolje izgledali u pozadini, u narodnu nošnju obličeni muži s autentičnimi glasi. A vjerojatno su toga mišljenja bili i glasači, i tako je Severina mogla umjesto eurončne pobjede domom odnesti u svojem ruksaku samo-ne tako dičnu- vinjetu o trinaestom mjestu. Suprot nje iz našega juga zato je do grčke metropole doputovao jedan trubadur, komu smo se pak jako navijali. Jedan skroman, simpatičan muž, koji je daleko ostao od svih burnih medijskih izjavov, a na pozornici te noći je u glasu nosio tugu i melanholičnost cijele Bosne i Hercegovine. Hari Mata Hari ljeta dugo je na toplista sa svojimi šlageri moremo reći u svi bivši država Jugoslavije, a kod njega se je vidilo da je svaki takt, svaka rič, svaki korak ter i svaki njegov pokret točno izmišljen. Njegova sevdalinka Lejla je prez uvijekov podjarmila srce gledateljev. Prekrasna melodija, u perfektnoj bijeloj koreografiji i pratećih osob nij zauzela samo simpatiju Hrvatske, Srbije i Montenegro, Slovenije nego još i mnogih zemalj kot su to Švicarska, Monako, Turska, Makedonija. Zato se nij za čuditi da je bosanski predstavnik odličnom jačkom, kvalitetnim nastupom završio Euroviziju na trećem mjestu, za mladim Rusom. Što je ovde još za me bilo nerazumljivo uz masovno englesko jaćenje, to je pobjeda finskih monstuoznih rockerov, kim je ne samo muzika nego i izgled bio iznad svih mjerov u strpljenju. Još su završili to ugledno naticanje na prvom mjestu. Na ovoliki se je pokvario ukus Europe ili su ovi "paklenski došljaki" novi imidž našega kontinenta? Vizije Europe - Eurovizije? Zato se mi nomo nek veseliti Hariju a isto tako i Bosni i Hercegovini kad su prez sumlje dokazali, u glazbi pravoda imaju što iskati med gizdavimi, napuhanimi državami. Kako bi moj prijatelj Rusmir rekao, "kada Srbi napišu pjesmu, Bosanci otpjevaju a Hrvati kažu da valja, onda je rezultat garantiran!"

-Tiho-

„Glasnikov tjedan“

I dok je u organizaciji HDS-a završen drugi krug foruma u sklopu priprema manjinskih zastupnika za nastupajuće izbore za manjinske samouprave, birači su ovih dana dobili obavijest od Državnog izbornog ureda o načinu upisa u biračke popise manjina uz priloženi obrazac na kojem su podaci što ih trebamo dostaviti natrag izbornim tijelima u mjestima stanovanja ako želimo sudjelovati manjinskim izborima. U obavijesti je naznačeno kako se u manjinske biračke popise, želimo li glasovati na manjinskim izborima, trebamo upisati u roku od 1. lipnja do 15. srpnja zaključno sa 16.00 sati. Molbu ili treba ubaciti u sandučić u zgradi dane samouprave ili poštanskim putem dostaviti bilježniku. Ovih dana umalo osam milijuna građana Mađarske s pravom glasa dobilo je narečenu obavijest Državnog izbornog ureda i molbenicu za upis u manjinski birački popis. I onaj tko do sada nije znao da ima u Mađarskoj manjina, sada to zna. Pitanje je jedino koliko će građana Mađarske 2006. godine prihvatiti novi samoupravni izazov i svoje ime upisati u biračke popise, koji će se nakon završenih izbora poništiti, i s kojima se postupa po zakonu o zaštiti podataka.

Prošlog je tjedna u Uredu za nacionalne i etničke manjine održana tiskovna konferencija na kojoj je na pitanja novinara u svezi s nastupajućim izborima odgovarao predsjednik Ureda Antal Heizer. Iz materijala

za tisak uočljiva je činjenica s kojom se do sada baš i nismo previše susretali u javnosti. Naime, na novinarsko pitanje o proračunima manjinskih samouprava u nastupajućem razdoblju, predsjednik Ureda Antal Heizer je izjavio kako zakonska norma kaže da Vlada svojim uredbama može provesti i regulirati diferencirano potpomaganje manjinskih zajednica. Iz ovoga proizlazi kako će dosadašnji jedinstveni sustav financiranja ubuduće zamijeniti, kod financiranja mjesnih samouprava, diferenciranim sustavom financiranja.

Iz Klosterneuburga stižu vijesti kako Europska unija neće imati novi ustav prije 2009. godine, što znači kako se do te godine neće ni dalje širiti, osim Bugarske i Rumunjske koje bi u Uniju trebale ući sljedeće ili 2008. godine. „S Hrvatskom i Turskom nastaviti ćemo tijekom razgovora, još jedno proširenje ne, ali su vrata za Balkan otvorena, on ima europsku perspektivu“ – kazao je luksemburški ministar vanjskih poslova Jean Asselborn.

Ustavna povelja Europske unije, koju je dosada ratificiralo 15 zemalja, a potrebno je da to učini svih 25 da bi stupila na snagu, ključni je dokument za daljnje širenje Europske unije, jer Sporazum iz Nice, na čijim temeljima danas počiva ta zajednica, ne predviđa više od 27 zemalja u Uniji, što je broj koji će se upotrijebiti priključenjem Bugarske i Rumunjske – donosi Hina.

bpb

Antunovo u Mohaču

U organizaciji Šokačkoga kera i Hrvatske manjinske samouprave grada Mohača, u Mohaču se 10. lipnja održava tradicionalno Antunovo. Poslijepodne počinje svetom misom u crkvi svetog Antuna s početkom u 17 sati, koju će pjevati novoutemeljeni Ženski pjevački zbor „Šokačke čitaonice“. Nakon svete mise priređuje se folklorni program u dvorištu crkve svetog Antuna u kojem će sudjelovati brojni mohački izvođači. Dječja plesna skupina „Šokačke čitaonice“ koja djeluje uz pomoć Beate Janković, Danice Bubreg u solo-nastupu na harmonici, KUD „Zora“ pod vodstvom Stipana Darasca, KUD Mohač koji vodi Stipan Filaković, Tamburaški orkestar „Šokačke čitaonice“ pod vodstvom Zoltana Horvata, svirači Tamburaške škole iz Mohača te „Orkestar Orašje“ iz Vršende. Nakon programa slijedi bal gdje će svirati omiljeni svirači „Orkestra Orašje“.

Usput zabilježeno

Na jednom tečaju hrvatskoga jezika učenici, koji već govore na razini srednjega stupnja, nešto i više, žele dalje učiti. Zašto? Želimo što bolje znati hrvatski? Što je čudno u tome? Da nijedan od njih ne želi znati radi ispita ili radnoga mjesta, nego jednostavno zato što je Hrvat, ponosan na svoj materinski jezik, koji želi usavršiti. Da, hvala Bogu ima i takvih! (b)

Aktualno

Tiskovna konferencija u svezi s izborima za manjinske samouprave

U organizaciji Ureda za nacionalne i etničke manjine (NEKH), 25. svibnja 2006. godine u Budimpešti je upriličena tiskovna konferencija u svezi s pitanjima oko izbora za manjinske samouprave, u okviru koje je predsjednik Ureda obavijestio predstavnike medija.

Ovih dana domalo osam milijuna birača primilo je obavijest od Izbornih ureda o izborima za manjinske samouprave, u svezi s njima o predstojećim zadaćama.

Od ove godine izbori za manjinske samouprave održat će se prema novim pravilima. Zastupstvo manjina mogu utemeljiti isključivo pripadnici manjinske zajednice. Na manjinskim izborima mogu sudjelovati oni mađarski državljani s pravom glasanja na izborima za mjesne samouprave i načelnike, koji se temeljem obavijesti o izborima izjasne o pripadnosti određenoj manjinskoj zajednici, te između 1. lipnja i 15. srpnja kod mjesnog bilježnika zatraže uzimanje na popis birača.

Molimo birače, pripadnike nacionalnih i etničkih manjina da iskoriste ovu mogućnost.

Oni koji pak nisu pripadnici 13 nacionalnih i etničkih manjina, neka sa simpatijama prate tijek osnivanja manjinskih samouprava, ali neposredno neka ne sudjeluju u njemu – kazao je Antal Heizer.

Predsjednik Ureda za nacionalne i etničke manjine podsjetio je kako su na prijašnjim izborima svi mađarski državljani s pravom glasa mogli birati, i biti birani. Prema novim pravilima birati, i biti biran, može samo onaj koji do 15. srpnja zatraži uzimanje na popis manjinskih birača. Dok se prije četiri godine glasovati moglo u svim biračkim okruzima, od ove godine to se može u jednome naselju samo u jednome biračkom okrugu.

Istodobno, važno je pravilo, da se jedan birač, pripadnik jedne od 13 nacionalnih i etničkih manjina, može zatražiti uzimanje na popis birača samo jedne manjine. Prijavili se na više biračkih popisa, sve njegove prijave bit će nevaljane. Birači mogu glasovati samo u mjestu stalnoga prebivališta; izbora na inozemnim predstavništvima neće biti.

Obrazac za prijavu na popis manjinskih birača treba smjestiti u kutiju smještenu za ovu svrhu u mjesnim samoupravama od 1. lipnja 2006., ili dostaviti bilježniku putem pošte najkasnije do 15. srpnja 2006. godine. Onaj tko do kraja svibnja ne dobije obavijest, obrazac za prijavu na popis manjinskih birača, treba to prijaviti kod bilježnika naselja.

Antal Heizer je naglasio kako popunjene obrasce za popis birača mogu prikupiti i manjinske zajednice, te ih dostaviti u ured mjesne samouprave. O prijemu na popis

određene manjine, bilježnik će obavijestiti birače u pismu.

Popis birača armenske, bugarske, ciganske, grčke, hrvatske, njemačke, poljske, rumunjske, rusinske, srpske, slovačke, slovenske i ukrajinske manjine, izuzev broja prijavljenih, nije javni podatak, pravo na uvid imaju samo izborni ured, izborni odbor i sud.

Nakon objave pravomoćnih rezultata, popisi birača moraju se uništiti. Tijekom izbora osobni i posebni podaci moraju se tretirati u skladu sa zakonom o zaštiti podataka.

Odgovarajući na jedno novinarsko pitanje, predsjednik Ureda naglasio je kako Manjinski izborni zakon ne određuje ništa u svezi s pitanjem povlaštenoga parlamentarnog zastupništva. Ukazao je na to kako zakon ne isključuje da se parlamentarni ili mjesni zastupnik kandidira na manjinskim izborima. Istodobno Antal Heizer je upozorio kako je prijašnji „povlašteni mandat” na izborima za mjesne samouprave Ustavni sud poništio. Manjinci više ne mogu ući u mjesne samouprave s prijašnjim povlaštenim mandatom. *Predsjednici novoizabranih manjinskih samouprava stalni su pozvani članovi mjesnih samouprava s pravom vijećanja, kao glasnogovornici svoje manjine, a za taj rad ubuduće imaju pravo na nadoknadu kao savjetnici* – istaknuo je predsjednik Ureda.

Sve mjesne manjinske samouprave imat će pet članova. Na manjinskim izborima kandidati se moraju izjasniti o poznavanju određenoga manjinskog jezika i kulture, te o tome jesu li prije bili članovi manjinske samouprave neke druge manjine.

Izbori za manjinske samouprave mogu se održati u onim naseljima u kojima na dan raspisivanja izbora na popisu birača jedne manjine ima barem 30 osoba, a postavili su najmanje pet kandidata. Na glasačkom listiću glasovat će se za kandidate, a onih pet koji dobiju najviše glasova postat će članovima manjinske samouprave.

Na izborima kandidate mogu postavljati one udruge koje prema svome statutu zastupaju manjine. Političke stranke ne mogu kandidirati, a ni nezavisni kandidati ne mogu krenuti na izborima.

Jedna manjina u jednome naselju može utemeljiti samo jednu manjinsku samoupravu. Istodobno se može dogoditi da se u jednome naselju osnuje 13 manjinskih samouprava.

Manjinske izbore raspisuju mjesni izborni odbori u onim naseljima koja ispunjavaju zakonom određene kriterije, na isti dan s izborima za mjesne samouprave i načelnike.

Na novinarsko pitanje, kako će se odvijati izbori za županijske manjinske samouprave ako dođe do promjene županijske razine javne uprave, Antal Heizer je obavijestio medije da zakon koji je prihvaćen u listopadu 2005., spominje regionalne manjinske samouprave, pa će se zakoni prilagoditi srednjoj razini.

Na pitanja o potpori manjinskih samouprava iz državnoga proračuna, predsjednik Ureda je rekao da zakon daje punomoć Vladi da uredbom regulira diferencirano financiranje manjinskih samouprava. Iz toga proizlazi da će dosadašnji jedinstveni sustav podupiranja kod mjesnih manjinskih samouprava zamijeniti diferencirani sustav financiranja – kazao je Antal Heizer u svezi s pitanjima oko izbora manjinskih samouprava na tiskovnoj konferenciji održanoj u sjedištu Ureda za nacionalne i etničke manjine.

(uredništvo)

Seminar za voditelje folklor

U suorganizaciji KUD-a „Matija Gubec” (Donji Miholjac) i Hrvatskog sabora kulture (Zagreb), od 9. do 11. lipnja u Donjemu Miholjcu održava se seminar za voditelje folklor. Kako nas je obavijestio predsjednik KUD-a Stjepan Mikolašević, seminar će voditi Andrija Ivančan i vokalni pedagog prof. Kristina Benko, a obradit će se baranjski i slavonski plesovi i pjesme. Na seminar, koji se priređuje poradi proširenja plesnog i pjevačkog sadržaja Baranje i Slavonije za buduće voditelje amaterskog folklor, očekuju se i sudionici iz Mađarske, članovi prijateljskih kulturno-umjetničkih društava, u prvom redu iz Baranje i Bačke.

S. B.

OSIJEK – Program Osječkog ljeta kulture održava se od 29. lipnja do 21. srpnja u organizaciji Grada i HNK. Na ovogodišnjem 6. Osječkom ljetu kulture sudjelovat će brojne osječke kulturne ustanove i udruge, te skupine i ansamblji iz Hrvatske i inozemstva. Među ostalima, sudjelovat će nacionalne kazališne kuće iz Osijeka i Splita, poznati inozemni džez-glazbenici, a održat će se i književne večeri, likovne izložbe, Performance Art Festival i Filmski art ciklus. Posebna se pozornost poklanja ovogodišnjoj suradnji s Pečuhom koji će se predstaviti nastupom Filharmonije, a Hrvatsko narodno kazalište gostovat će u Pečuhu s predstavom „Trenk ili crveni divlji barun“. Osječko ljetu kulture zanimljivo je i po tome što se održava u osječkoj Tvrdi te što je po kulturnom i festivalskom programu postalo prepoznatljivo u cijeloj Hrvatskoj.

ZAGREB – U organizaciji Hrvatske matice iseljenika, voditeljica projekta Srebrenka Šeravić i umjetnički voditelj Joško Čaleta, uz medijsko pokroviteljstvo HRT-a i Večernjeg lista, od 24. lipnja do 2. srpnja 2006. priređuju Prvi susret klapa iz hrvatskog iseljeničtva u domovini. Hrvatska matica iseljenika prvi put od svog osnutka organizira dolazak hrvatskih iseljeničkih klapa u domovinu i njihove koncerte u raznim mjestima u želji da ih predstavi domaćoj javnosti, da njihovi članovi upoznaju Hrvatsku i mjesta koja slove kao kolijevka klapskoga pjevanja. U bogatstvu hrvatske tradicijske kulture klapsko pjevanje zauzima posebno mjesto. Ovaj je način pjevanja svojstven samo nama, proslavio nas je diljem svijeta i po njemu smo posebni i različiti od drugih. Među hrvatskim iseljeničtvom također je zaživjela klapska pjesma i smatramo da je došlo vrijeme da se njihovi glasovi čuju i ovdje u domovini – kažu organizatori. Pozivu se odazvalo devet klapa, a u svakom od gradova i mjesta gdje će nastupati na koncertima pridružiti će im se i domaće klape. Posebnu zahvalnost organizatori duguju poglavarstvima gradova Crikvenice, Sinja, Vele Luke, Podgore i Kaštele koji su prepoznali značenje Prvog susreta klapa i pružili veliku organizacijsku potporu koncertima u svojim sredinama. Zahvaljuju i organizatorima Festivala dalmatinskih klapa u Omišu koji su koncert iseljeničkih klapa uvrstili u program svoga 40. jubilarnog festivala.

Izborni skup

Što treba znati o nastupajućim izborima za manjinske samouprave

U nizu svojih pohoda po hrvatskim regijama HDS radi obavještanja hrvatske javnosti sa zakonskim okvirima u kojima će se provesti izbori za manjinske samouprave u listopadu, održao je svoj izborni skup i u Pečuhu na koji su pozvani članovi hrvatskih samouprava iz takozvanoga južnog Zadunavlja. Skup je održan 16. svibnja, a u ime organizatora nazočili su mu zamjenik predsjednika HDS-a Stipan Karagić i pravnik dr. Attila Buzál koji je u jednosatnom izlaganju upoznao nazočne s najvažnijim zakonskim promjenama i pravilima koja trebaju imati na umu pri upisu u biračke popise te sudjelovanja manjinskim izborima i tijekom utemeljenja manjinskih samouprava, na mjesnoj, županijskoj i državnoj razini.

Obraćajući se nazočnima, Stipan Karagić prenio je i događanja s Kongresa Saveza Hrvata u Koljnofu rekavši kako je Kongres sve ovlasti glede izbornih priprema dao u ruke Zemaljskog odbora, pa će SHM podržavati samo one kandidate koji odgovaraju kriterijima što će ih njihov izborni odbor donijeti. I HDS je formirao svoj Izborni odbor koji se već sastao i u koji su iz pojedinih regija delegirana po dva delegata. Baranju u tom odboru predstavljaju Đuso Dudaš i Mišo Hepp. Razvila se žučna rasprava o legitimnosti baranjskih delegata na Kongresu u Koljnofu, te o delegiranju osoba u HDS-ov Izborni odbor. Stipan Karagić obavijestio je nazočne kako su svi zastupnici HDS-a dobili obavijest da se sastanu i da između sebe izaberu zastupnike u Izborni odbor. Kongres je donio odluku i Savez će postaviti jednu jedinstvenu listu. To ne isključuje ni druge civilne udruge da učine isto, ali je očito kako je radi političkog jedinstva Hrvata u Mađarskoj svrsishodnija jedinstvena lista, rekao je Stipan Karagić dodavši: naravno je pravo svake regionalne i mjesne organizacije prosuditi kolika je njezina težina, je li ona sposobna i politički dovoljno jaka da postavi

svoju listu, pa će na taj način svoje interese i interese svojih kandidata zastupati na županijskoj i državnoj razini.

Zanimljivo je pitanje bilo mjesto održavanja manjinskih izbora. Naime, u većim gradovima to će biti problem jer će se manjinski izbori odvijati samo u jednom izbornom okrugu. Izborni ured treba osigurati posebnu prostoriju. U odbor za prebrojavanje glasova manjine ne mogu delegirati svoje delegate, već samo mjesne samouprave. U ožujku 2007. bit će

neposredno biranje skupština županijskih odnosno državnih samouprava u koje se mogu birati izabrani zastupnici manjinskih samouprava.

Da bi se županijska manjinska samouprava u županiji utemeljila, treba da bude utemeljeno deset manjinskih samouprava, a listu zastupnika mogu postavljati civilne udruge koje u županiji od ukupno izabranih zastupnika u mjesnim samoupravama na svojoj listi imaju deset posto imena. Primjerice, ako u Zalskoj županiji ima utemeljeno deset samouprava, to znači da je izabrano 50 elektora; županijsku listu može postavljati ona civilna udruga koja ima bar pet elektora u svojim bojama. Listu za izbor zastupnika u državnoj samoupravi mogu postavljati civilne udruge koje od ukupnoga broja izabranih hrvatskih zastupnika u Mađarskoj imaju deset posto zastupnika u svojim bojama. Primjerice, ako se u Mađarskoj utemelji 100 manjinskih hrvatskih samouprava, to znači broj od ukupno 500 elektora; ona civilna udruga ima pravo i može postaviti državnu listu koja ima u svojim bojama 50 elektora. Paradoks je da se državne samouprave mogu utemeljiti i onda ako u cijeloj državi ima svega četiri utemeljene manjinske samouprave dane manjine. Paradoks je pak i činjenica kako su izbori valjani i onda ako od upisanih 30 birača tek jedan izađe na izbore i zaokruži imena petorice kandidata.

Ivica Đurok u svom istupu naglasio je kako se diskriminirani zakon od sadašnjega postojećeg manjinskog nije dogodio od 1880. godine. Ugrožena su naša manjinska i ljudska prava, naglasio je Đurok.

Predsjednik kapošvarske Hrvatske manjinske samouprave i predsjednik Društva mađarsko-hrvatskog prijateljstva Marko Kovač na skupu je naglasio kako će njihova civilna udruga na nastupajućim izborima postaviti svoje liste na mjesnoj, županijskoj i državnoj razini.

b.p.b.

Intervju

„Naš je elementarni interes da se u svakom naselju gdje postoje manjinske zajednice osnuje samouprava“

Čim je prihvaćen novi Manjinski i Izborni zakon, Hrvatska državna samouprava odmah si je uzela zadatak da organizira forum po svim hrvatskim regijama, kako bi zastupnike i predstavnike hrvatskih civilnih udruga informirala o najbitnijim točkama novoga zakona. Od sredine svibnja 2006. organiziran je još jedan krug sastanaka sa zastupnicima hrvatskih samouprava radi toga da se ponovno razmotre nejasna pitanja. Na sastancima je bio nazočan i Stipan Karagić dopredsjednik HDS-a, i na posljednjoj postaji drugoga kruga obilaska regija u Sumartonu sam ga zapitala o iskustvima i dojmovima koje je stekao obilazeći hrvatske regije.

Razgovor vodila: *Bernadeta Blažetin*

Hrvatska državna samouprava navrijeme je započela organiziranje predstojećih izbora. Pozvala je na suradnju mjesne manjinske zastupnike, ali prema mojim iskustvima (govorim samo za Pomurje), predstavnici hrvatskih zajednica još ni sada nisu shvatili da se naglo približava vrijeme registracije, naime, u Pomurju je odaziv bio slab. Kakva su bila iskustva u svim našim regijama?

– Drugi krug sastanaka, čija je posljednja postaja Sumarton, imao je cilj da još jedanput ponovimo najbitnije kriterije, uvjete i radnje da se birači upoznaju sa svim onim zadaćama koje su potrebne da bi Hrvati u Mađarskoj na izborima 2006. g. bili barem tako uspješni kao prije četiri godine. Naravno, u našem je interesu da se u svakom onom mjestu gdje postoji živa hrvatska zajednica, osnuje i dalje hrvatska manjinska samouprava, a tamo gdje nema dovoljno ljudi, tamo može raditi kulturno društvo. Što se tiče odaziva na naše sastanke, bilo je raznoliko po regijama, npr. u Starome Gradu u Gradišću već je u prvom krugu bilo 50-ak nazočnih. Zbog čega je ta razlika, ne znam. Mi smo sve regije pozvali po istim kriterijima. Dostavili smo svim predsjednicima mjesnih manjinskih samouprava pozivnice i molili da to dostave i drugim zastupnicima.

Jesu li predstavnici raznih hrvatskih organizacija upoznati s najvažnijim točkama Zakona? Koja su bila najčešća pitanja na sastancima?

– Prvo, kao osnovna razlika između dosada održanih izbora i predstojećih jest da će se trebati registrirati u izborima će moći sudjelovati samo oni građani Republike Mađarske

koji se izjasne o pripadnosti danoj nacionalnoj zajednici. S tom činjenicom su već svi upoznati. Neki su već dobili i obavijest s formulom na kojem će moći dati svoju izjavu da su pripadnici neke manjinske zajednice, što će trebati predati mjesnom izbornom povjerenstvu odnosno mjesnom bilježniku. U svezi s tim su postavljena pitanja, npr. ima li bilježnik pravo donijeti odluku je li tko odista Hrvat ili Hrvat. Naravno, nema. Bilježnik ima pravo donijeti odluku samo o tome je li taj formular dobro ispunjen. Često je pitanje bilo kako treba predati taj formular, osobno ili poštom, ili mogu li naši zastupnici pokupiti više njih pa ih odnijeti.

Druga skupina najčešćih pitanja bila je u svezi s činjenicom da više nema samostalnih kandidata, naime, kandidat može biti samo onaj koji se prvo registrirao i predlaže ga neka hrvatska registrirana udruga koja zastupa interese dotične manjine. Koje su te udruge koje mogu postaviti listu, a koje ne, to su bila najčešća pitanja.

Nakon tih sastanaka što je ono što bi Vi najviše istakli kod predstojećih manjinskih izbora?

– Vrlo je važno, što nam se i čini, da su Hrvati u Mađarskoj prihvatili taj manjinski samoupravni sustav. Tijekom tri ciklusa, naravno, može se reći i mnogo loših stvari i mnogo nedostataka tog sustava, ali ne može se poreći da je manjinski život u većini naših naselja doživio nekakvu živost, naši su ljudi postali aktivniji. Naš je elementarni interes da se u svakome naselju gdje postoje manjinske zajednice osnuje samouprava. Drugo, što je isto tako važno, pokušajmo nekako diferencirati kandidate, da mjesne zajednice prosude jesu li do sada kandidati ispunili nekakva od zajednice postavljena očekivanja ili nisu, jer naš je razgovor započeo tako da odaziv nije bio baš primjeren. Ima niz takvih podrobnosti po kojima svi vidimo da u tom sustavu škripi oko aktivnosti. Ovaj sustav nije idealan, ali mislim da ga zbog vlastite slabosti nismo iskoristili. Predlažemo zajednicama da bude jedna jedinstvena državna lista Saveza Hrvata u Mađarskoj, ali da je dužnost Saveza da mjesne kandidate postavlja u suradnji s mjesnom zajednicom. Dakle mjesna zajednica će odlučiti tko da bude na listi, što će se moći odlučiti na temelju dosadašnjeg iskustva.

Kakvo je mišljenje o toj zajedničkoj listi po regijama?

– Ne može se to prosuditi; do sada naši su forumi išli u smjeru informiranja. Zasad se ne može prosuditi hoće li biti jedna lista ili hoće

li svaka regija postaviti posebnu listu. Ono što mi pokušavamo komunicirati u tome je zasa- da konkretno da imamo odluku Kongresa Saveza Hrvata u Mađarskoj. I zarad političkog jedinstva Hrvata u Mađarskoj je znatno bolje ako bude jedna jedinstvena lista, naravno, nitko, ni Savez, ne može spriječiti nijednu mjesnu, nijednu regionalnu organizaciju ako ispunjava zakonom zadane uvjete da postavlja listu ako prosudi da je dovoljno teška njezina politička i društvena težina.

Zašto je dobro da bude samo jedna državna lista?

– Zato što ako se ta lista usuglasi s mjesnim i regionalnim udrugama, svi će imati više mogućnosti da sudjeluju i na regionalnoj i na državnoj razini. Npr. ako bi u Zalskoj regiji svako mjesto posebno imalo udruhu za kandidiranje, nijedna neće imati uvjete da postavlja kandidata za regionalnu listu, a ni da stigne na državnu listu. Naravno, znamo da je to težak i mukotrpan posao, radi se i o nekakvim društvenim interesima hrvatske zajednice, a treba priznati i to da se radi i o nekakvim osobnim interesima. I čim se radi i o osobnim interesima, to zahtijeva vrlo mnogo senzibilitnosti, puno usuglašavanja.

Prema vašem sudu, hoće li uspjeti hrvatska zajednica ponovno osnovati 107 hrvatskih samouprava? Što bi vi osobno željeli u svezi s tim?

– Moja je osobna prognoza da će biti vjerojatno manje, ali ne bi se upuštao u procjenu, iako moram reći da nisam dobar prognozer. Želio bih da u svakome mjestu gdje postoji živa hrvatska zajednica da se osnuje manjinska zajednica, a mislim da je to interes naše zajednice. Drugo, što sam pokušao objasniti i na ovom forumu, da ja ne mogu zamisliti da u Mađarskoj ima takvih hrvatskih regija koje svoje specifične interese želi iskazati na teret neke druge regije. Mi koji sudjelujemo u našem hrvatskom javnom životu, bez obzira na regionalnu pripadnost, trebali smo imati jaču svijest o pripadnosti našoj zajednici u cijeloj državi. Ja kao pripadnik bilo koje regije moram imati isto toliko obazrivosti i prema drugoj i trećoj regiji. Mislim da ne postoje nikakvi djelomični interesi unutar naše zemlje, jer nema u prosvjeti takav problem što tišti samo jednu regiju, ti naši problemi slični su što se tiče funkcioniranja, financiranja naših organizacija. Ljudi koji sjede u državnim tijelima oni nisu zastupnici svojih regija, nego svih Hrvata u Mađarskoj i jednak im je problem što dolazi iz bilo koje regije.

Hvala na razgovoru!

Pripravljanje za manjinske izbore i u Gradišću

Sambotel je bio predzadnja štacija 22. majuša, pondiljak, onoga foruma ki je održan, zasad jur u svi naši regija, kade nek živu Hrvati. U organizaciji Hrvatske državne samouprave ovo pripravljanje gradišćanskih zastupnikov u Željeznoj županiji su tom prilikom peļjali predsjednik HDS-a dr. Mijo Karagić, zamjenik predsjednika Stipan Karagić ter pravnik Attila Buzál. Na spravišće se je odazvalo kih 25 hrvatskih zastupnikov, notarov iz svih hrvatskih naselj, k njim se je obratio najprlje dr. Mijo Karagić i uz ostalo rekao: „*ufajmo se svi skupa da će Hrvati širom naše zemlje biti tako uspješni kot su to bili prlje četiri ljeti ili na prvi izbori manjinskih samoupravov*”. Stipan Karagić je pak istaknuo da na Kongresu Saveza Hrvata u Mađarskoj su donesene jako važne odluke i da će svi oni kandidati hrvatske zajednice u Ugarskoj uživati podršku te krovne civilne organizacije ki vladaju hrvatskim jezikom, poznaju kulturu, a iz njegovoga dosadašnjega djelovanja zrcali kako će i u budućnosti dostojno predstaviti našu narodnu grupu. Po daljnji riči Stipana Karagića uz zajednički interes Hrvatov na ovi izbori će se pokazati i to koliko smo mi sami sposobni mobilizirati naše ljude (npr. za registriranje). Što nalize izbore za manjinske samouprave o brojni promjena Izbornoga i Manjinskoga zakona, smo čuli od Attila Buzála, a o tom su mogli i moru redovno štati u naši novina i štitelji. Medjutim, najvažnije je i nigdar ni dovoljno za ponoviti da glasovati nek oni birači moru ki

će biti registrirani na listi za glasače. Do 31. majuša svaki birač će dobiti informativni list o izboru manjinskih samoupravov, skupa s tom tiskanicom ku će morati ispuniti i dostaviti sve do 15. julyja seoskomu notarošu. Izbori za manjinske samouprave budu ispisani u naselju jedino onda ako se na spomenutoj listi bude našlo najmanje 30 biračov. Kandidati na manjinski izbori moru biti nek te peršone ke su se priznale prlje kot pripadnice dotične narodne grupe, i njevo ime jednako se nalazi na biračkom popisu. Uza to moraju biti podupirane sa strane takovih društvenih orga-

nizacij ke su u svojem statutu označile zadaću zastupništva hrvatskih interesov, gajenje jezika, tradicijov i kontaktov u matičnoj zemlji. Neovisni kandidati ne moru krenuti na izbori. Manjinske samouprave će u budućnosti stati od pet članov ter ako u nekom naselju ne dojde skupa pet kandidatov, onda neće biti ispisani manjinski izbori. U prvom koraku je najbitnije da se čim većimi prijavu na biračku listu do sredine miseca julyja, s tim pak čim većimi se izjasnu pripadnikom naše narodne grupe.

-Tiho-

O manjinskim izborima u Sumartonu

Pomurje je bilo posljednja postaja sastanka zastupnika hrvatskih manjinskih samouprava, što ju je organizirala Hrvatska državna samouprava. Zastupnici pomurskih hrvatskih samouprava trebali su se okupiti 23. svibnja u 16 sati u sumartonskome Seoskom domu. Odaziv je bio nešto veći od prijašnjega, održanog još zime, ali i skupa s gostima nazočnih je bilo dvadesetak. Od deset naselja u kojima sada djeluje hrvatska manjinska samouprava četiri nisu imala nijednog zastupnika.

Dr. Mijo Karagić, predsjednik, i Stipan Karagić, dopredsjednik HDS-a, govorili su o mogućnostima novog Izbornog manjinskog zakona. Vidljivo je bilo da su nazočni već upoznati s njime. Postavljena su poglavito pitanja u svezi s organiziranjem izbora: na koji se način registrira, kako i gdje treba prijaviti kandidate, koliko će biti izbornih okruga u gradovima i sl.

U nekim točkama Zakona još se osjeća

nesigurnost, npr. koje civilne udruge raspolažu s takvim statutom u kojem je jasno naznačeno zastupanje interesa Hrvata, kako će se to uzimati u obzir. Koje udruge mogu postaviti listu, mogu li takve koje općenito zastupaju interese manjina.

Predsjednik HDS-a smatra da je Izborni zakon dosta napredan, ali ovaj put je potrebna veća aktivnost i organiziranost. On misli da će se u Pomurju opet moći osnovati barem deset manjinskih samouprava, pa se onda već može postaviti i županijska lista.

U svezi s pitanjem koje će civilne udruge postaviti listu, treba razmisliti kako možemo najbolje iskazati svoje interese.

Je li pametno da svaka manja regionalna organizacija imenuje svoje kandidate ili da se sklope sporazumi s mjesnim udrugama pa se postavi zajednička državna lista. Najvažnije je da se očuva političko jedinstvo s kojim je najlakše naći prikladne odgovore na razne buduće izazove.

Regije trebaju odlučiti s odgovornošću, naznačio je i dopredsjednik, što se tiče odluke postavljanja zajedničkih kandidata ili postavljanja svojih regionalnih organizacija.

Svatko se složio da je zasada najvažnije mobilizirati ljude da se registriraju, a zatim da u što većem broju odu na izbore, bez obzira je li dovoljno samo trideset osoba za registriranje, a jedan glas za jednog kandidata.

Spomenuto je i to da možda će ubuduće potpomagati manjine u takvoj mjeri u kojoj oni odlaze na izbore i da će se normativa odrediti prema kreditnim točkicama, koliko su djelatne samouprave, npr. imaju li svoju ustanovu, glasilo.

Predloženo je da se žitelji na svim mogućim forumima ili priredbama izvješćuju o predstojećim manjinskim izborima te da zastupnici ili članovi predsjedništva hrvatskih civilnih udruga osobno potraže pripadnike hrvatske manjine i objasne važnost odlaska na glasovanje.

beta

„Veseli Gradišćanci” u Budimpešti

U organizaciji glavnogradske samouprave te Terezingradske javne zaklade (budimpeštanski VI. okrug), 13. i 14. svibnja na prostoranome Crkvenom trgu priređen je šarolik program naslovljen Termajális, posvećen svibanjskim danima. Kako se u posljednjim godinama uobičajilo, organizatori su na slobodnoj pozornici upriličili zanimljive programe koji su tijekom dva dana tekli uz konferiranje kazališnog umjetnika Pétera Alberta. U župnoj crkvi sv. Terezije održavana su misna slavlja. Na jednom od njih kardinal dr. László Paskai podijelio je svetu potvrdu, krizmu.

Drugog dana, u nedjelju, hrvatsku narodnost zastupao je KUD „Veseli Gradišćanci” iz Unde, koji je, pod vodstvom Štefana Kolosara, utemeljen još 1974. godine. Već i sam njihov dolazak na pozornicu iz gledateljstva

je izmamio pozdravni pljesak. Veoma dobro osmišljenim jednosatnim programom Undanci su dali presjek svoje folklorne baštine.

Njihov mješoviti pjevački zbor s velikim je uspjehom izveo splet hrvatskih pučkih pjesama iz naše matične domovine, a plesna sekcija je prikazala „Turopoljske plesove”, koreografiju Zagrepčanina Alena Šuškovića. Tamburaški sastav svoj glazbeni repertoar otpočeo je s onom u nas omiljenom „Kraj jezera jedna kuća mala ...”, a nastavio s veselim gradišćanskim pjesmama i napjevima svoga zavičaja. Završna točka tog amaterskog društva bila je koreografija Štefana Kolosara „Undanska svadba” koja je dala uvid u šarolikost jednog od starodrevnih gradišćanskohrvatskih običaja. „Veselim Gradišćancima” zahvaljujemo na prekrasnom programu i iz srca im čestitamo! Tih svibanjskih dana mnogobrojnoj publici predstavile su se i druge narodnosti, priređene su izložbe: „U čast Bartóku”, „Tri Manojla” (začetnicima rusinskoga likovnog stvaralaštva), obilježavanje 150. obljetnice rođenana S. Freuda te kviz o Mozartu i Bartóku.

Dakako, ni ovoga puta nije izostao cjelodnevni sajam na kojem su se u tridesetak šatora nudile raznolike umjetničke rukotvorine i suvenirni. m. d.

Pastorale 2006

U budimpeštanskome Zoološkom vrtu, u organizaciji Glazbene kuće „Szent István”, 20. – 21. svibnja ove godine održavao se dvodnevni kulturni program pod nazivom Pastorale 2006. Na toj su priredbi četvero plesača KUD-a Tanac i Orkestar Söndörgő predstavili i ljepote hrvatskog folklor. Svirači i plesači izveli su između ostalog bošnjačke i bunjevačke plesove. S izvrsnom suradnjom plesači i svirači oduševili su gledateljstvo među kojim su bili i razni ravnatelji glazbenih škola iz Budimpešte i okolice. Zahvaljujući uspješnoj suradnji, nekoliko „Tanacovih” plesača predstaviti će se i na predstavljanju CD-ploče orkestra Söndörgő, 31. svibnja, s početkom u 20 sati, u budimpeštanskom kazalištu Belvárosi. Na svečanom koncertu nastupit će i poznata mađarska pjevačica Márta Sebestyén koja će pjevati hrvatske melodije. Osim toga imat ćemo priliku vidjeti i slušati Orkestar Vujičić i violinista Istvána Pála.

Orkestar Söndörgő, inače, svira već više od deset godina zajedno. Vrhunski svirači svoju drugu ploču izdali su kao sažimanje dosadašnjeg rada. U njihovu repertoaru uza zapise Béle Bartóka i Tihomira Vujičića nalaze se i mohačke melodije kao što je i pjesma *Rumelaj*.

Svirači svoju drugu ploču pod nazivom *Oj javore ...* kane predstaviti i u drugim gradovima u Mađarskoj. (r.b.)

PEČUH – *Rode, a jezik* naslov je zbirke radova iz jezikoslovne kroatistike čiji je autor Ernest Barić, predstojnik odsjeka za hrvatski i ruski jezik pečuskoga sveučilišta. Knjiga je objelodanjena u nakladi Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj.

KAPOŠVAR – Prošle subote, 27. svibnja, održana je redovita skupština Zemaljskoga društva Mađarsko-hrvatskog prijateljstva u Kapošvaru, na kojoj je prihvaćen između ostalog plan rada za ovu godinu. Od programa za 2006. neki su već i obavljani, a najavljeno je da će društvo sudjelovati 17. lipnja na natjecanju u kuhanju manjinskih jela Šomođske županije, kao i na hrvatskome gospodarskom sajmu u Gudovcu. Na skupštini su pribivali i veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti, njegova ekscelencija dr. Stanko Nick, te potpredsjednica Hrvatskoga sabora Đurđa Adlešić.

TOPOLJE – Devet pjevačkih skupina gostovalo je u Topolju, u Hrvatskoj, na tradicionalnom susretu pjevačkih zborova pod naslovom: *Marijo, svibnja kraljice*. Pučke narodne pjesme o Majci Božjoj, osim domaćih pjevača, izveli su sastavi iz Vojvodine i Mađarske. Pjesme *Svibanj se zeleni* i *Pruži ruku* izveo je Ženski pjevački zbor Augusta Šenoe iz Pečuha.

KAPOŠVAR – Glazbena škola u Kapošvaru uspješno surađuje s koprivničkom glazbenom školom. Nakon nedavno održanog uspješnog koncerta mladi se glazbenici pripremaju za sljedeći nastup u Kapošvaru. Bit će to potkraj rujna kada će svirači iz Hrvatske održati koncert u znaku 250. obljetnice Mozartova rođenja, a mađarski svirači pak u duhu 125. obljetnice Bartókova rođenja.

OSIJEK – U subotu, 3. lipnja, Mađarsko kulturno društvo Népkör slavi dvostruki jubilej. Obilježava se 60 godina rada Društva i 20 godina djelovanja Mješovitoga pjevačkog zbora. Svečanost u povodu toga u osječkom Dječjem kazalištu počinje u 18 sati. Nastupaju nadalje osječki zborovi Lipa i Brevis, te umjetnici iz prijateljskih gradova Pečuha i Budimpešte, te HNK Osijek.

DUŠNOK – U Dušnok u Rackim Pinkuzdama, 4. lipnja, gostovat će ansambl Baranja iz Pečuha.

Izložba o iskopinama

U čakovečkome Gradskom muzeju 6. svibnja otvorena je izložba o iskopinama utvrde u Bajči.

Izložbu su sastavili i uredili djelatnici Županijskog muzeja Zalske županije predvođeni ravnateljem muzeja László Vándora, koji je ujedno vodio i iskopine kod Bajče. Na otvaranju su bili predstavnici Medimurske i Zalske županije. Izložba je predstavljena i u Budimpešti i u Grazu, na kojim je mjestima bilo velike zainteresiranosti sa strane stručnjaka. G. Vándor je rekao da su arheološka istraživanja sveobuhvatna i bogata te vrlo je zanimljiva građa za stručnjake. Govorio je o okolnostima iskopavanja ostataka. Izloženi su mnogi vrijedni predmeti, primjerice: zlatna medalja oblikovana iz zlatnog dukata salzburškog nadbiskupa Michaela von Kuenburga, džepni sunčani sat iz 1573., pernica, tesarski krojački alati, predmeti iz kuhinje i kovačnice, viteška odjeća, oružje, konjska oprema.

Zainteresirani mogu pogledati izložbu do 16. lipnja svaki dan od 10 do 12 sati ili od 16 do 18 sati.

O iskopinama:

Iskopine oko utvrde započele su na jugoistočnom dijelu bajčanskoga zemljišta koji administrativno pripada Kaniži, na rubu močvarne doline negdašnjeg potoka Kaniža (danas kanal Principális) gdje se nalazi 10-12 metara visoka uzvisina. Geografski naziv ove čestice Törökvári-dűlő čuva uspomenu na nekadašnju tvrđavu, a koje do 20. stoljeća nije mnogo ostalo. Mjesto je zapravo nestalo, brežuljak je sada pješčara u funkciji. Eksploatacijom su 1994. g. stigli do područja tvrđave, a od 1995. g. pod vodstvom László

Vándora započeli su iskopavanja radi očuvanja nalaza, dokumentiranja ostataka i što potpunijeg otkrivanja. Radovi su se poslije odvijali uz sudjelovanje Györgyi Kovács (Mađarska akademija znanosti), a završeni su 2001. g. Tlocrtni oblik tvrđave sačuvan je na jednom zemljovidu iz 18. st. Tijekom otkrivanja površine tvrđave 1995./96. g. ocrtavala se fosifikacija uglavnom pravilnog petokuta čija unutrašnja površina dostiže umalo jedan hektar.

Ukratko o povijesti utvrde kod Bajče

Na velikome vojnom savjetovanju u Beču te na zasjedanju štajerskih, koruških, krajiških i goričko-gradiških poslanika u Bruck an der Muru, prihvaćena je nova obrambena koncepcija. Suština ove osuvremenjene obrambene koncepcije bila je da se, oslanjajući na močvarnu dolinu potoka Kaniže, u sklopu sustava manjih utvrda i stražarnica te blokiranjem prolaza i cesta spriječe pljačkaški upadi Turaka. U isto vrijeme područje između kaniške tvrđave i Mure izdvojili su iz kaniške vrhovne kapetanije, pa su na račun štajerskog staleža počeli graditi novi sustav krajiških tvrđava radi obrane Štajerske i Pomurja. Područje su pripojili vedskoj vrhovnoj kapetaniji u južnom susjedstvu i osnovali kapetanski okrug, čiji su članovi uz kapetansku tvrđavu bili još i Fičehaz, Sveti Mikloš i Kerestur. Tvrđavu u Bajči počeli su graditi u travnju 1578. g., osam kilometara južno od Kaniže, na uzvisini iznad močvare potoka Kaniže. Graditelji su stigli uglavnom iz Šta-

jerske, a s njima u velikom broju pristigli drvosječe uz radove na gradnji tvrđave bavili su se rušenjem stabala močvarnih šuma, pretvaranjem područja u neprohodno, onodobnom frazeologijom desertiranjem. Radove su uza štajerske vojnike osiguravali i odred ugarskih velikaša. Sredinom rujna Turci su napali tu građevinu, ali su 18. rujna pretrpjeli težak poraz. Unatoč tomu što se izgradnja u potpunosti nije završila ni u kasnu jesen, 9. studenoga 1578. tvrđava je predana vrhovnom kapetanu Jurju Zrinskom koji je 11. studenoga za kapetana okruga tvrđave imenovao Miklósa Malakóczyja.

Stražu tvrđave činilo je 200 hrvatskih konjanika, 192 njemačka pješaka, te dvjestotinjak „haramija”. Bajčanska tvrđava podignuta je na strateški dobrome mjestu. Na najvišoj točki prostora između Mure i kaniške tvrđave, ali glede tla na veoma nepovoljnom rahlom pješčanom brežuljku. Propadanje tvrđave olakšali su potresi 1586. i 1590. g. Od 1587. g. Juraj Zrinski se zalaže da se kapetansko središte premjesti u Kerestur. Prema pisanim dokumentima se ne zna kada je stražarstvo konačno napustilo tvrđavu u Bajči. To se dogodilo najvjerojatnije 1600. g. kada su Turci zauzeli kanišku tvrđavu. U pokrajinskom arhivu u Grazu očuvalo se mnogo pisanih dokumenata o toj tvrđavi. *Beta*

Trenutak za pjesmu

Dalibor Mandić

Oproštajna

Poput bolnog krika matere očajne zajecalo zvonice zadnje za nas, družu. Izustimo riječi teške, oproštajne pa krenimo dalje, po još duljoj pruzi.

Godine djetinjsta pokošene leže, pogled već budućnost nehotice traži, ali srce, školo, za tebe nas veže, gorčinu rastanka toplina ti blaži.

Došli smo ovamo ko nejak i ptići da u hramu znanja krila ojačamo, a sad, kada treba od tebe otići, mi, sokoli snažni, od tebe se praštamo.

Još mnogima, školo, budi druga mati! Nek' znanost u tebi beskrajno pribiva! Noću kad si sama, pa ti duša pati, Znaj, o tebi uvijek netko od nas sniva.

Prijatelji mladi, stijeg prihvatite! U vama nek zanos živim plamom gori! Nas sudbine zovu brigom bremenite. Zbogom, mila školo! Zbogom, profesori!

Katica Božanović

supruga Katica imaju dva sina, blizanca, koji također žive u rodnom Udvaru. Osim sinova slavljenicima imaju i četvero unučadi i jednog praunuka Zvonimira. Kao što mi rekoše, uspjeh njihova braka temelji se na tom da su cijeli život bili zajedno i u dobru i u zlu. Čestitamo i želimo im još puno sreće i zdravlja!

Renata Božanović

Šezdeset godina zajedno

U bošnjačkome naselju Udvaru, nedaleko od Pečuha, stanuje bračni par Božanović. Teta Katica i čika Marko ove su godine u krugu svoje obitelji proslavili 60. godišnjicu sklapanja braka, naime, vjenčali su se 28. siječnja 1946. godine u egraškoj crkvi. Kao što sam saznala, u Udvaru tada crkve još nije bilo, zato su se Udvarci trebali vjenčati u nedalekom Egragu (Egerág), kamo su obično išli na zaprežnim kolima. U ono doba vjenčanja su se uvijek održavala zimi jer tada su mladi imali manje obveza oko kuće i u vrtu.

Ljubazni bračni par živi u lijepo uređenoj obiteljskoj kući gdje već niz godina zajednički obavljaju svekolike poslove oko nje i u vrtu, a i nedjeljom odlaze zajedno na svetu misu u udvarsku crkvu. Čika Marko i njegova

Iz povijesti hrvatskoga tiska u Mađarskoj

Manjinsko kazalište: da ili ne?

Krajem studenog (dvadeset i petog) u Manjinskom klubu „August Šenoa” u Pečuhu sazvano je savjetovanje na kojemu je trebalo dati definitivan odgovor na pitanje: da li će u Pečuhu raditi hrvatsko manjinsko kazalište? Pored članova inicijativnog odbora, rukovodioca „Malog kazališta” iz Pečuha (u sklopu kojega bi djelovalo manjinsko kazalište), došli su predstavnici Ministarstva prosvjete, Ureda za nacionalne i etničke manjine mađarske Vlade, Odbora za kulturu Skupštine grada Pečuha i Saveza Hrvata u Mađarskoj.

„Prikazivanjem Krležinog Kraljeva hrvatsko manjinsko kazalište je zapravo oživotvoreno – rekao je glavni animator Antun Vidaković. Počeli smo raditi bez materijalne podloge, bez stalnog budžeta, a sa nesigurnom materijalnom bazom taj posao se ne može raditi.” Rukovodilac „Malog kazališta” iz Pečuha László Bagossy je, osvrćući se na početke, izrazio spremnost da „Malo kazalište” bude baza na koju se manjinsko kazalište može oslanjati.

Predstavnici Ministarstva i Ureda, dr. Ernő Eperjessy i Janja Horvat, uključujući i rukovodioca Kazališnog odjeljenja Ministarstva Szabóa, koji je poslao pismo, pozdravili su utemeljenje manjinskog hrvatskog kazališta i obećali i moralnu i materijalnu pomoć. Doznali smo da će hrvatsko manjinsko kazalište dobiti istu potporu kao i ostala kazališta u Mađarskoj, plus „manjinski dodatak”. Za dobivanje stalnog budžeta potrebno je udovoljiti nekim administrativnim zahtjevima, a budući da se sa time zakasnilo, naredne 1992. manjinsko hrvatsko kazalište još neće imati stalan budžet, ali će imati dovoljno sredstava za realizaciju ozbiljnog kazališnog programa.

U svom radu manjinsko kazalište će dobiti (kao i do sada) stručnu i drugu pomoć Hrvatskog narodnog kazališta iz Osijeka. Prema tome, nakon savjetovanja koje je 25. studenog održano u Pečuhu, mnogo određenije možemo reći da je u Pečuhu utemeljeno manjinsko kazalište. Preostaje još davanje imena i još neke „sitnice”, još neke prepreke koje će uporni entuzijasti sigurno otkloniti.

Stipan Filaković

(Hrvatski glasnik, 12. prosinca 1991., broj 33, str. 1)

Objavljen 4. svezak Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca

U izdanju Hrvatskog akademskog društva u Subotici, pod glavnim uredivanjem dr. sc. Slavena Bačića, tiskom je objavljen sljedeći svezak spomenutog leksikona koji obuhvaća natuknice s početnim slogom „Bu”. Među suradnicima, kojih je u ovom izdanju 34, nalazimo i ime odgovornog urednika mađarske Nacionalne izdavačke kuće za udžbenike Živka Mandića iz Budimpešte.

Poput prijašnjih svezaka, i ovdje su predstavljene osobe i naselja iz naše domovine, i to: *Đurđica Bubreg*, hrvatska društvena djelatnica i diplomatkinja podrijetlom iz Gare; Bajac *Matija Budimac*, učitelj i kulturni poslenik, štićenik biskupa Ivana Antunovića. Dolično je predstavljena *Budimpešta* i njezini hrvatski žitelji kroz povijest, te *Budimski kulturni krug* što su ga tvorili naši učeni franjevci Mihovil Radnić, Stipan Vilov, Lovro Bračuljević, Nikola Kesić, Jerolim Lipovčić, Emerik Pavić, Dominik (Ignacije) Martinović i drugi. Govori se o *Budimskom pašaluku* utemeljenom nakon konačnog zauzeća Budima 1541.; priopćeni su podaci o članovima plemićke obitelji *Bukvić* koji su zbog zasluga stečenim u protuturskim borbama proglašeni plemićima na velikoj skupštini u Baji 1742. Posebno je zanimljiv napis o nekadašnjoj *župi Bunjevac* na području Kalačke nadbiskupije, nadalje *Bunjevac*, tjedni „list opće naobrazbe i napridka” koji je izlazio u Somboru 1882. Naći ćemo u svesku i *Bunjevačku banku i mjenjačnicu* iz 1922., sa sjedištem u Budimpešti, *Bunjevačku i šokačku Danicu*, kalendar tiskan u Baji 1874., te prikaz organizacije bačkih Bunjevaca osnovanu 1991. Dakako, tu je i *Bunjevačka i šokačka vila*, kulturni prilog Bunjevačkih i šokačkih novina (izlazila je u Kalači i Baji, urednici: Ivan Antunović i Blaž Modrošić), *Bunjevačke i šokačke novine*, „od stranaka neovisni” politički tjednik, pokrenut u Kalači 1870., zatim istoimeni mjesečnik, „društveni i gospodarstveni list za narod”, koji je izlazio u Budimpešti 1924. (urednik Josip Magdalenić), a čiji su suradnici bili još odvjetnici: dr. Ivan Paštrović iz Budimpešte,

Santovac dr. Mišo Jelić iz Baje, Aljmašanin dr. Ivan Evetović i Mohačanin dr. Toma Prakatur. Izdavač toga glasila bio je *Bunjevački i šokački narodni odbor* u Budimpešti, čiji je predsjednik bio čavoljski župnik Ivan Petreš, a članovi: dr. Mijo Kokić iz Andzabega, Pere Agić iz Tukulje, Mate Bilić iz Erčina, Tono Benković iz Senandrije, učitelj Janko Pajvanović iz Budimpešte i inženjer Stipan Jakšić iz Mohača.

Četvrti svezak Leksikona upoznaje nas i s *Bunjevačko-srpskim narodnim odborom*, samoproklamiranim prijelaznim tijelom vlasti osnovanim u Baji 1918.

Natuknica *Bunjevci* pruža nam bitne spoznaje o toj hrvatskoj etničkoj skupini nastanjenoj u dijelovima Hrvatske (Gorski kotar, Ravni kotar, Primorje, Dalmatinska zagora, Lika, Baranja, Slavonija), Bosne i Hercegovine (zapadna područja), Mađarske (Bajski trokut te mjesta u okolici Budima) i Vojvodine (sjeverna Bačka). Zadnja leksikonska natuknica odnosi se na *Ivana Burnaca* (Bátori, János), svećenika i kulturnog djelatnika koji je služio na Fancagi, u Kecelu, Baji, Aljmašu, Lemešu i Santovu. Bio je poticatelj povećavanja broja misa na mađarskom jeziku (zbog čega je dio santovačkih Hrvata prešao na pravoslavlje).

Na 74 stranice toga sveska možemo čitati još o mnogim drugim udrugama, glasilima i osobama, od kojih izdvajamo *Lajču Budanovića*, pisca, svećenika i subotičkog biskupa (koji je službovao i u Santovu, Kačmaru, Beregu i Baji), *Josipa Buljovića*, jezikoslovca, profesora koji bio čest gost i predavač hrvatskih znanstvenih skupova organiziranih u Budimpešti.

I ovaj je svezak, poput prijašnjih, bogat portretima, fotosnimkama, zemljovidima i drugim ilustracijama. Tiskan je u nakladi od tisuću primjeraka. Tiskanje su pomogli: Općina Subotica, Pokrajinsko tajništvo za znanost i tehnološki razvoj, Pokrajinsko tajništvo za propise, upravu i nacionalne manjine te i Vlada Republike Hrvatske.

M. Dekić

Bogatstvo ...

Kazališna grupa Hrvatskoga Židana 1934. ljeta

BIZONJA – Prvaci sela i kotrigi jačkar-noga zbora *Jorgovan* nedavno su boravili u hrvatskom Šenkovcu. S ovim naseljem su Bizonjci lani uspostavili kontakte, i prvi put su jačkari iz matične zemlje polipšali hrvatske dane u Bizonji. Kako nas je informirao bizonjski načelnik Matija Šmatović, pri diskusiji s tamošnjimi peljači se je narodila ideja da se dvi općine u budućnosti i službeno povežu. Kulturna suradnja mogla bi se potpisati još u ljeti u Bizonji.

GORNJI ČETAR – Osnovna škola u tom selu je 26. majaša, petak, održala školsku kulturnu predstavu u mjesnom kulturnom domu. Ova prezentacija, s jedne strane, zlamenuje i pogibelno približavanje kraja školskoga ljeta, a s druge strane, omogućuje roditeljem, pedagogom a i školarom da se dostojno prikaže sve osvojeno, sve novo naučeno minologu školskoga razdoblja.

HRVATSKI ŽIDAN – Vjerska općina će na duhovnu nedilju početo od deset uri održati jur tradicionalnu mašu pri kapeli Peruške Marije, u židanskoj lozi. Prva junijska nedilja s Božjom službom svenek pripada lovcem ki dojdou iz naše, a i iz Jursko-mošonsko-šopronske županije, štovec i iz susjedne Austrije. Mašu će služiti domaći farnik Štefan Dumović ter Anton Kolić, ratištofski dušobrižnik. Muzički će oblikovati crikveni obred pod vedrim nebom, jačkarni zbor Peruška Marija u pratnji tamburaškoga sastava Žice. Zatim slijedi agape ter otpodne litanija.

DRAŽ – Na Duhove, 4. lipnja, u hrvatskom naselju Dražu održava se tradicionalna svečanost Baranjski bečarac. Na susret su pozvani i članovi Pjevačkoga zbora Ladislava Matuška iz Kukinja, koji su za ovu zgodu pripremili i dva plesa, a u njihovu izvedbu uključeni su i plesači iz Semelja.

PETROVO SELO – Narodnosni kup med našimi školami u Željeznoj županiji jur ljeta dugo teče. Najbolji športaši židanske, četarske i petroviske škole 7. junija, srijedu, će se najti na petrovski igrališći da pokažu ka momčad je ljetos najjača u nogometu na malom, odnosno velikom igrališću ter pri divičica u rukometu. Pokal za najbolji učinak u zadnji ljeti svenek je mogla osvojiti četarska škola. Ovom prilikom ćemo viditi hoće li moći koja druga škola srušiti četarsku športsku vladavinu.

Svečani program KUD-a „Marica”

Kako je naš tjednik obavijestila Ágnes Kishindi Farkas, predsjednica salantskoga KUD-a „Marica”, Društvo ove godine slavi sedmu godinu otkako je sudski registrirano, pa je tom prigodom u salantskom domu kulture 13. svibnja upriličen svečani program kojem su sudjelovali svi članovi Društva, tamburaški orkestar pod vodstvom glazbenog pedagoga Joške Kovača, mali i veliki „Maričini” plesači, koji tjedno marljivo vježbaju na probama uz koreografa Roberta Takača, te novoutemeljeni zbor KUD-a „Marica”, koji čine pet pjevačica. One već od prosinca pjevaju zajedno. Sve je počelo na svetim misama u nijemetskoj crkvi, a potom su žene odlučile kako će utemeljiti zbor bošnjačkih Hrvatica iz Salante. U sklopu svečanoga programa članovi Društva pokazali su što su sve naučili u proteklih godinu dana. Niz novih koreografija od kojih su

posebno uspješni Pomurski plesovi. Program je nastavljen balom gdje je svirao poznati martinački orkestar „Podravka”.

Na kvalifikacijama i salantski tamburaši

U pečuškom Odgojno-obrazovnom središtu i Domu kulture „Apáczaí” 27. svibnja održat će se kvalifikacijski koncert u kategoriji narodne glazbe, u organizaciji Saveza mađarskih zborova i orkestara. Ocjenjivački sud čine poznati etnomuzikolozi Judit Mező, Ilona Budai i Imre Olsvai. Kvalifikacijama će sudjelovati 14 zborova i orkestara, a među njima bit će i Tamburaški orkestar KUD „Marica” iz Salante pod vodstvom Joške Kovača. Ovo ugledno kvalifikacijsko natjecanje državnog ranga odvija se pod pokroviteljstvom Samouprave Baranjske županije. (b.p.b.)

Budimpešta

Državno natjecanje iz hrvatskoga jezika i narodopisa

Sudionici državnog natjecanja u Budimpešti

U ponedjeljak, 22. svibnja, u Budimpešti je održana završnica već tradicionalnoga državnog natjecanja iz hrvatskoga jezika i narodopisa za učenike 7. i 8. razreda dvojezičnih škola. U organizaciji Zavoda za javnu prosvjetu (OKI), u sjedištu Hrvatske državne samouprave okupilo se osam učenika iz Budimpešte, Pečuha i Santova, u pratnji svojih nastavnika, koje je u vijećnici HDS-a srdačnim riječima dobrodošlice pozdravila glavna organizatorica Manjika Šibalin Kühn.

Pošto je ocjenjivački sud, u kojem su bili profesori Matilda Bölcs, Tomislav Krekić i Stipan Karagić, poslušao natjecatelje, nakon zbrljanja bodova pismenog i usmenog dijela, ustanovljeni su i konačni rezultati koji su objavljeni u okviru svečanog proglašenja i nagrađivanja natjecatelja.

Prema tome u natjecanju iz hrvatskoga jezika 1. mjesto osvojila je *Gordana Daskalov*, 2. *Luca Vereš*, obje iz Pečuha, a 3. mjesto

Alisa Iljazović iz Budimpešte. Daljnji redosljed: *Dijana Blum* (Pečuh), *Divna Filaković* (Santovo), *Daniel Fülöp* (Budimpešta), *Dragica Blažev* (Santovo) i *Tereza Mihajlović* (Budimpešta).

Rezultati natjecanja iz narodopisa: 1. mjesto osvojila je *Dijana Blum*, 2. *Adrien Rónai* (obje iz Pečuha), 3. *Dragica Blažev* i 4. *Divna Filaković* (obje iz Santova).

Kako je uz ostalo istaknula predsjednica ocjenjivačkog suda profesorica Matilda Bölcs, svi sudionici bili su dobro pripremljeni, te im treba čestitati, jednako kao i njihovim nastavnicima. Ona je naglasila da su svi sudionici dočarali i ozračje sredine iz koje dolaze, donijeli su sa sobom klimu svojeg užeg zavičaja i svoje škole.

Svim sudionicima uručene su OKI-jeve spomenice i skromni pokloni, a najbolje plasirani učenici dobili su i vrijedne nagrade.

Tekst i slika: *S. Balatinac*

Pogančanke u Bruxellesu

Ženski pjevački zbor iz Pogana nedavno je gostovao u Bruxellesu. Taj mu je put osiguran preko natječaja, a zadatak mu je bio predstavljati hrvatsku manjinu iz južne Mađarske. Ras-pjevane žene sudjelovale su u Strasbourgu na sjednici raznih stranaka kada su na dnevnom redu bila manjinska pitanja. Osim Pogančanka, nazočni su bili i zastupnici ostalih manjina. Zbor je na svom repertoaru imao hrvatske (bošnjačke i dalmatinske) pjesme. Sudjelovao je i u programu u Mađarskome kulturnom zavodu u Bruxellesu. Osim toga taj veseli pjevački zbor bio je na izletu u Eupenu i Baden-Badenu. Kao što nam članice Zbora rekoše, imale su nezaboravan put, uspješne nastupe.

R. B.

Sjećamo se učitelja Bolkovicsa

Nedavno (2. svibnja) u jednoj učionici martinačke osnovne škole postavljena je spomen-ploča u znak sjećanja na učitelja Istvána Bolkovicsa.

Bolkovics se rodio 6. siječnja 1890. godine u Martincima, u Baranjskoj županiji, u zemljoradničkoj obitelji, od oca Pála i majke Magdalene Hideg: U obitelji je bilo 15 braće i sestara, od kojih je njih sedmero odraslo. Četiri razreda građanske škole Bolkovics je završio u Sigetu, a potom je u Pečuhu učio za učitelja, te je u crkvi Sestara milosrdnica našao posao i smještaj. Učiteljsku je diplomu dobio 1911. godine. Prvo mu je radno mjesto bilo u Kajdacsu, potom u Vajslovu, a zatim u rodnome mjestu Martincima. Godine 1912. oženio se učiteljicom Marijom Mayer, u braku im se rodilo četvero djece: Marija Terezija, Margita, Marija Magdalena i Štefanija Etelka. Za vrijeme Prvoga svjetskog rata Bolkovics je 51 mjesec proveo na bojišnici, odlikovan je brončanim i viteškim odličjem. Supruga mu je umrla 10. travnja 1920. godine, pa se 28. siječnja 1921. opet oženio, Evom Elizabetom Frauenschuh. Od 1911. do 1928. predavao je u školi, obavljao je kantorske dužnosti do smrti, a usto bio je strastven sakupljač narodnoga blaga, režirao je kazališne predstave, utemeljio je školsku knjižnicu. Od 1928. do 1947. bio je učitelj u Martincima.

Umro je 28. siječnja 1947. godine, dok je držao sat svojim učenicima. Istvána Bolkovicsa 18. rujna 2004. u budimpeštanskoj Središnjoj župi proglasili su viteзом.

VARAŽDIN – Na ovogodišnjemu Međunarodnom festivalu tradicionalnog džeza nastupili su džez-sastavi iz SAD-a, Austrije, Njemačke, Mađarske i Hrvatske. Međunarodni festival tradicionalnog džeza počeo je 17. svibnja u Varaždinu, a njeguje koncertni prikaz džeza tradicionalnih usmjerenja. Koncerti su se održavali do 19. svibnja u Velikoj koncertnoj dvorani Hrvatskoga narodnog kazališta u Varaždinu te Podrumskoj sceni „Zvonimir Rogo“.

ŽENSKA PJEVAČKA SKUPINA „KOLJNOFSKE GOLUBICE“ – sudjelovat će prvom susretu klapa iz hrvatskog iseljništva u domovini. „Koljnofske golubice“ započele su zajednički pjevati 1997. godine. Njeguju tradicijsku pjesmu Hrvata u Mađarskoj. Do sada su nastupile na mnogim pozornicama u Austriji (Beč, Naschbach), Slovačkoj (Hrvatski Jandrof, Čunovo), Mađarskoj (Budimpešta, Šopron, Pečuh) i naposljetku i u Hrvatskoj (Zagreb, Buševac, Bibinje). Vrlo su djelatne i u svome Koljnofu gdje su sudjelovale u praizdvedbi „Koljnofskog pira“, scenskoga prikaza tradicionalnog vjenčanja Hrvata koji žive na tome području. Klapu vodi profesorica pjevanja Rita Megyeri Priger.

PETROVO SELO – Hrvatska manjinska samouprava sela pozvala je svoje aktiviste 2. junija, petak, početkom od 20 uri u mjesni kulturni dom na dogovor u svezi s manjinskim izbori.

SUMARTON – Dana 24. svibnja zasjedalo je predsjedništvo KUD-a Sumarton. Voditelji plesne sekcije, zbora, tamburaša izvijestili su o trenutnom stanju i djelovanju pojedinih sekcija. Na žalost u posljednje vrijeme probe su neredovite jer su se mnogi članovi odselili zbog radnoga mjesta, a studenti su pred ispitnim rokovima. Jedino se tamburaši okupljaju redovito i njihov voditelj Žolt Trojko skrbi i o podmlatku vježbanjem u mjesnoj osnovnoj školi. Predsjednik KUD-a Jože Đuric predložio je da treba motivirati mlade za učlanjenje. KUD se priprema na predstojeće mjesne programe, na Hrvatski dan, koji se održava na dan proštenja, 11. lipnja.

SERDAHEL – Na više mjesta postavljen je „majpan“, tako i kod slastičarnice. Njezin voditelj Antal Novinics, prema starom običaju, organizira „Ples pod majpanom“. Na zabavi će svirati jedan od najstarijih mjesnih sastava, koji su započeli svirati hrvatsku zabavnu glazbu.

Kulturna smotra zalskih Hrvata

Fičehaskinje Thyra Takač i Tekla Sabo pjevaju hrvatske pjesme

Hrvatska manjinska samouprava grada Kaniže prilikom svog utemeljenja među svoje ciljeve uvrstila je i okupljanje Hrvata ne samo iz grada već i iz okolnih naselja, odakle oni i potječu. Zatvorena naselja još uvijek bolje čuvaju običaje i tradicije, pa se uvijek može obratiti njihovim žiteljima da se u grad unesu biseri hrvatske baštine. Kulturna smotra zalskih Hrvata priredba je sa sličnim zamislima, na kojoj se okupljaju kulturne skupine iz pomurskih naselja radi prikazivanja svojega kulturnog bogatstva, da se vidi koliko su se razvili za godinu dana, te da se Hrvati međusobno druže. To je u svome pozdravnom govoru sažela i predsjednica kaniške Hrvatske manjinske samouprave Marija Vargović.

Petu smotru, održanu 21. svibnja u Kaniži, otvorio je gradonačelnik Nándor Litter, koji je istaknuo važnost čuvanja tradicija manjina, čime su one posebne i bogatije. Zahvalio je na radu Hrvatskoj manjinskoj samoupravi, koja je odista mnogo pomogla u produblivanju odnosa s prijateljskim gradom Čakovcem. Ukazao je na predstojeće manjinske izbore, na kojima je zaželio uspjehe. Grad Kaniža, prema svojim mogućnostima, i ubuduće podupirat će rad svojih manjinskih samouprava

Svojom nazočnosti priredbu je uvećao i načelnik grada Čakovca Branko Šalomon.

Kulturni repertoar nudio je raznovrsne sadržaje, od recitacija, pjevanja, sviranja pa do plesa. Zastupljeni su bili razni naraštaji, nastupili su: dječica, učenici, odrasli i umirovljenici.

Kao što je uobičajeno, na početku se predstavila hrvatska skupina Dječjeg vrtića iz kaniške Rozgonyijeve ulice, koja je prikazala hrvatske dječje igre. Stare pučke pjesme publika je mogla slušati u izvedbi Ženskoga pjevačkog zbora iz Fičehaza, Kerestura te kaniškoga mješovitog zbora. Pučke pjesme izvele su i fičehaske učenice Thyra Takač i Tekla Sabo.

Pjesme su recitali učenici fičehaske i serdahelske osnovne škole: Dora Čordaš, Mandula Mlinarić, Tomica Kočiš i Tomislav Turul.

Tamburaški orkestar „Sumartonski lepi dečki“ uz pjevanje Ladislava Rodeka izveo je omiljenu pjesmu „Ne dirajte mi ravnicu“.

Zbor četvrtog razreda sumartonske osnovne škole, uz pratnju tamburaša, s čistim, prekrasnim pjevanjem iznenadio je publiku, jednako tako i kaniški plesači s novom koreografijom medimurskih plesova.

Legradski su tamburaši također obradovali gledateljstvo, mnogi su skupa s orkestrom pjevali poznate medimurske pjesme poput „Medimurje, kak si lepo“, „Da bi se zrušile“.

Na kraju su nastupili čakovečki „Veseli Medimurci“. Medimurski svadbeni običaji nagrađeni su burnim pljeskom.

Smotru je svečano zatvorila Ružica Kertes, predsjednica HDS-ova Odbora za kulturu, mladež i vjerska pitanja, istaknuvši značenje organiziranja hrvatske manjinske samouprave, jer bez te organizacije ne bi se ostvarila ni ova smotra. Naglasila je i važnost okupljanja Hrvata iz raznih sela, jer se tako međusobno snaži nacionalna svijest, čuvanje nacionalne samosvojnosti.

Na kulturnoj smotri prvi put se napunila golema dvorana, što dokazuje da su takve priredbe i te kako potrebne. S osjećajem ugođe zamjećivali smo među izvođačima puno djece, što je svakako zasluga učiteljica i učitelja osnovnih škola.

beta

Među izvođačima bilo je i mnogo djece

Nova dika petroviske škole

„Dobra školarica, dobra športašica“ Dora Meršić

Tanka, visoka, nasmijana divojka sa zreli mi misli. Ona je nova dika petroviske Dvojezične škole, Dora Meršić. Učenica 6. razreda toliko je zauzeta s vježbama, različitim odpodnevnim obvezama da smo se jedva mogli dogovoriti za spravišće. Pred kratkim se je domom vratila iz Pariza, no oput je privatno boravila na svadbi svoje strine iz Amerike. Sa svojom grupom pak gustokrat putuje na naticanja unutar naše zemlje. Sad jur tri ljeti dugo je član Kluba skakačica s konopcem u samboteljskoj školi *Zlatni most*. Tajedno četiri put ima trening (tri sa skakanjem, a jedna vježba joj prođe s gimnastikom na tlu) u maloj grupi, kade sve skupa su dvadesetimi (med njimi šest dičakov). Njevi treneri su Attila Bánhegyi ter Magdolna Füle. Oni su pred trimi ljeti iskali u Petrovom Selu male talente i za to vrime u mjesni kulturni dom su išli takaj dvadesetimi, a na danas su nek dvime ostale med skakači iz Petrovoga Sela. Istovrimeno je hodila još na djelaonicu plesnoga studija rock and roll, *ali sam se morala odlučiti i zavolj učnje, i izabrala sam konopac za skakanje* – mi je povidala športašica. Kad sam ju pak pitala zašto je mislila da će ovo biti za nju bolje, najjednostavnije mi je odgovorila: *Ovo sam prlje začela. A i vidi mi se jako pak vik putujemo na naticanja, ganemo se u grupi, triju, duetu, kvartetu i u formaciji. U takovom sastavu nutri biti je svakomu atraktivno. Prijateljice imam u tom klubu, pak iako imam i puno vježbov, mislim da je vridno ovo djelati!* Mlada divojka svako ljeto se pripravlja na 5-6 naticanj i trenutačno je najgizdavija na sljedeće rezultate: prvo mjesto u Segedinu predlani u duetu, 3. mjesto u Szolnoku na Državnoj dičjoj olimpijadi i ovoljetošnje 4. mjesto na Državnoj dičjoj olimpijadi. To je dobar rezultat zato, kako mi je objasnila, jer je najpr stupila iz 5. mjesta. Nedavno joj je dodijeljena titula „Dobra školarica i dobra športašica“. Županijska samouprava, Šport-

ska ravnateljstvo i Odbor za dičji šport su 35. put po rezultati 2004./2005. školskoga ljeta i športski učinki odlikovali 48 dijakov tim priznanjem. Med njimi i Doru Meršić, ka je samo petice imala u lanjskoj školskoj sviodožbi. Uz to je dobila i pismenu pohvalu školske ravnateljice. Kad zajdemo u razgovoru do škole, ispade da ima rado prvenstveno takove školske predmete ki se vežu za gibanje, kot ura za ples i drama, tjelovježbanje, ali zato moru dojt u brojidbi i informatika, hrvatski jezik ter manje-više i povijest (ako se ni tribi jako čuda učiti). Mlada dama detaljno mi je probala predstaviti koji konopac (ima tri fele) pri koj prilici se hasnuje ter pokazala mi je i dičnu stijenu s brojnim medalijami u svojoj sobi. Ova kolekcija pak, kako je sama rekla, mora ju hrabriti da sve već i sve bolje pokaže u ovoj nesvakidašnjoj grani športa, mišavini plesa, spretnosti i šikanosti. Odlučno je povidala da će ovo „skakanje“ djelati dokidob ima volju za to, ali od lani je začela i učiti igrati na tamburi pri učitelju Rajmundu Filipoviću, a to pak ne bi izostavila nikako. Htila je ići i na plesne probe, medjutim, te imaju u Petrovom Selu, kad ona mora na treninge u Sambotel. Naticanje pak zahtijeva jako čuda energijov, pripremov, a potribne su još žilavost, koncentracija i marljivost. *Kako moja mama kaže, gdo se dobro uči i dobar je i u športu, ta je profesionalac. Ufam se da će u mojem žitku vik tako biti!* – je još izjavila u zbogomdavanju novopečena dobra školarica ter dobra športašica.

-Tiho-

Programi hrvatske škole u Santovu

Do kraja školske godine predstoji niz izvannastavnih aktivnosti i kulturnih sadržaja za učenike i nastavnike – obavijestio nas je ukratko ravnatelj Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma u Santovu Joso Šibalin, nakon posljednjega roditeljskog sastanka održanog u utorak, 23. svibnja.

Tako će 1. lipnja učenici škole sudjelovati na državnome hrvatskom natjecanju u kazivanju stihova i proze u Budimpešti. Sljedećeg dana, 2. lipnja, priređuje se zajednički izlet učenika, roditelja i nastavnika te športski dan na mjesnome športskom igralištu, a u utorak, 6. lipnja, u santovačkoj školi održat će se državno natjecanje iz na-rodopisa.

Na poziv prijateljske škole u Republici Hrvatskoj, skupina od 40 učenika i nastavnika 8. lipnja gostovat će u Općini Petrijevci, zbratimljenome naselju Hrvatske samouprave i hrvatske zajednice sela Santova. Tom će prigodom prikazati prigodni kulturni program u Petrijevcima, a u organizaciji domaćina priređuje se i izlet u Osijek, te upoznavanje s povijesnim u kulturnim znamenitostima grada i okolice. Susret u Petrijevcima organizira se u okviru obilježavanja 10. obljetnice prijateljske suradnje Općine Petrijevci i santovačke Hrvatske samouprave.

U ponedjeljak, 12. lipnja, učenici škole su-djeluju na svečanoj završnici državnoga likovnog natjecanja u Pečuhu, a istoga dana popodne u 17 sati u mjesnom domu kulture priredit će se već tradicionalni cjelovečernji kulturni program učenika povodom završetka školske godine.

Opraštanje učenika 8. razreda bit će u subotu, 17. lipnja, s početkom u 11 sati u mjesnoj športskoj dvorani, a podjela svjedodžaba 23. lipnja.

Po završetku školske godine, od 19. do 22. lipnja, u organizaciji hrvatske škole ponovno će se prirediti Mala ljetna škola hrvatskoga jezika, koja će osim santovačkih učenika okupiti i učenike predmetnih škola iz Bačke, ali i učenike iz drugih hrvatskih regija u Mađarskoj.

S. B.

Vinogradari na Pagu

Udruga hrvatskih vinogradara iz Mađarske postigla je sjajne rezultate svojim nastupom na ovogodišnjoj Vinoviti, koja je održana sredinom svibnja u Zagrebu. Udruga je jedan od osnivača Vinovite, i 12. put sudjeluje njezinu natjecanju i izložbi vina. Od četiri uzorka vina koje je Udruga predala u natjecateljski dio programa, osvojili su dvije zlatne, te po jednu srebrnu i brončanu nagradu. Pronijeli smo dobar glas naših vina te smo ugovorili s jednom velikom distributerskom kućom plasman vina hrvatskih vinogradara iz Mađarske na hrvatskom tržištu, kazao je predsjednik Udruge Mišo Hepp. Potkraj svibnja u Vlačićima, u Kulturno-prosvjetnom centru i odmaralištu Hrvata u Mađarskoj Udruga će predstaviti svoja vina za sve zainteresirane iz grada Zadra, okolice i otoka Paga.

SALANTA – Ove godine seoski proračun sela Salante manji je za 19 milijuna forinti, koje treba na neki način štednjom nadoknaditi. Pola je na teretu štednje ustanova, a pola na teret naselja. Kako reče salantski načelnik Zoltán Dunai, tražili smo od svih čimbenika da pokušamo što unosnije poslovati. U teškom smo položaju, ali i ovako moramo planirati. Pred nama su planovi koji zahtijevaju velika ulaganja, trebamo riješiti problem kanalizacije. Mislim kako ćemo od 2007. početi konkretna ulaganja u plan kanalizacije naselja, uza sredstva iz proračuna seoske samouprave, natječajima i udjelom stanovnika sela. Nakon toga slijedi obnova seoskih putova.

VLAŠIĆI – Članovi letinjske Hrvatske manjinske samouprave od 25. do 27. svibnja boravili su u Kulturno-prosvjetnom centru i odmaralištu „Zavičaj“ u Vlačićima. Predsjednica samouprave Katarina Koncer smatrala je važnim da se zastupnici upoznaju s objektom. Tijekom tri dana održana je i sjednica na kojoj je predsjednica govorila o predstojećim izborima, o načinu registracije te o postavljanju liste. Ravnatelj Centra goste je upoznao sa zdanjem i njegovim ustrojstvom djelovanja. Raspravljalo se i o tome kako može letinjska samouprava pomoći pri organiziranju raznih programa u objektu. Govorilo se i o pripremama „Pomurskog randevua“, tradicionalne priredbe manjinske samouprave u tome gradiću.

Dan starih u Salanti

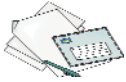
U organizaciji mjesne samouprave, u Salanti je 20. svibnja organiziran Dan starih. Više do 260 Salančana jesu ljudi iznad 60. godine života, i o njima se brine mjesna samouprava koja već tradicionalno treću godinu zaredom priređuje Dan starih. Tada svoje starije stanovnike ugosti zajedničkim druženjem i ručkom uza skroman poklon, te ih obraduje kulturno-umjetničkim programom, folklorša i članova mjesnoga KUD-a „Marica“. Tako je bilo i ove godine, seoski dom kulture bio je ispunjen do posljednjega mjesta. Nazočne je pozdravio salantski načelnik Zoltán Dunai, posebno zahvalivši na trudu djelatnicima Središta za skrb, seoskog vrtića i kuharicama koje su priredile ukusan objed. Obradovao je nazočne viješću kako će se i ove godine organizirati izlet za njih, te kako je samouprava putem natječaja dobila 20 tona suhih namirnica koje će se u roku od mjesec dana podijeliti starijim stanovnicima i ugroženim obiteljima. Obavijestio je nazočne kako se unatoč ustaljenoj tradiciji, od ove godine Dan sela neće slaviti 20. kolovoza, nego dva tjedna iza tog datuma, što znači da će se ove godine on održati 3. rujna, i to na otvorenome, kod salantskog umjetnog jezera. U Salanti djeluje Središte za skrb koje posebnu pozornost poklanja brizi o starijim stanovnicima naselja, brine se da dnevni obrok dobiju oni koji to sami ne mogu riješiti, a pomažu im i kod kuće. O aktivnostima i djelatnostima Središta za skrb okupljeni su se mogli obavijestiti i s mnogobrojnih fotografija koje su njegovi djelatnici izložili na panoima.

U kulturno-umjetničkom programu sudjelovali su svi „Maričini“ članovi, ali prije njih

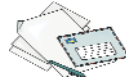

pozornicu su osvojili polaznici salantskoga dječjeg vrtića koji su uz pomoć svojih odgajateljica, obučeni u prekrasne narodne nošnje, u iznimno lijepom programu pokazali što se sve može naučiti uz pjesmu, ples i igru na hrvatskom jeziku. Nakon njih veća plesna skupina spomenutoga KUD-a otplesala je makedonske plesove, a potom su „Maričini“ mali plesači prikazali Bošnjачke igre. Najveće iznenađenje dana bio je nastup članica novoosnovanoga Ženskog pjevačkog zbora iz Salante, koje su svojim nastupom pobrale burni pljesak nazočnih. One su u svome prvom bloku pjevale poznate hrvatske napjeve, a u drugome obradovali gledatelje i veselim mađarskim melodijama. Nastup tamburaškog orkestra KUD-a „Marica“, pod vodstvom Joške Kovača, kao i uvijek, izazvao je oduševljenje, dok su za sam kraj male plesačice otplesale suvremenu koreografiju Fashion Dance. *b.p.b.*

U povodu obljetnice HTV-a

Svi mi koji živimo u ovome pograničnom pojasu, u blizini rijeka Dunava i Drave, proteklih smo dana mogli biti svjedoci lijepog i uzvišenog ugodaja u zgradi HTV-a i oko nje. Slušali smo doista ugodan muški glas Predsjednika Republike Hrvatske kako čestita i pozdravlja neke od nazočnih dijeleći im, odnosno uručujući visoka odličja povodom ovoga uistinu značajnog jubileja. Mnogi od nas rado gledamo sve nama dostupne kanale HTV-a. Izbor je odista bogat, svatko nalazi program ili emisiju po svom ukusu. Da ne zaboravimo, kao i mnogi, i ja se pridružujem čestitkama i lijepim željama upućenima svima HTV-ovcima.

Čujemo i čitamo da je ova TV postaja bila prva u bivšoj Jugovini. Da je ova tvrdnja sasvim točna, to mogu čak i ja potvrditi, trebalo samo prolistati u mnogim uspomjenama koje se naravno vezuju za posao, često mučni. Boravio je u Budimpešti nekoliko dana danas već pokojni Vladimir Bakarić. Moja skromnost, tada još na samom početku diplomatske karijere, našla se opet na teškim mukama. Trebao sam prevoditi razgovore, zapravo konzultacije o gospodarskoj reformi između dvojice političara s „vrha” obje zemlje, između Vladimira Bakarića i Lajosa Fehéra, koji je u to vrijeme bio potpredsjednik mađarske vlade. Bilo je tu, naravno, riječi o svemu i svačemu. Prevodio sam kako sam umio, često pojma nisam imao o čemu ta dvojica govore jer moje humanističke studije baš nisu pružale dovoljno pomoći ovakvom poslu.

Nasreću, i tu je bilo slobodnih sati, pa je uvaženi gost morao biti zadovoljan s mojom pratnjom, naime, svoje nije poveo sa sobom. Tako se razvio i neki nevezani razgovor među nama. Druga Vladimira Bakarića interesiralo je sve. Tako je došlo i do razgovora o književnostima svih naroda i narodnosti bivše SFRJ. Ja sam tada već davno bio obožavatelj Ive Andrića, pa to nisam krio ni u ovim nevezanim razgovorima. I što Bog da! Nakon stanovita vremena, poslije povratka za svoju domaju, dobijem pozamašan paket, donio ga je osobno jedan od diplomata jugoslavenske ambasade. A u paketu djela Ive Andrića u 10 tomova u kožnom povezu, uz popratno pismo u kojem Vladimir Bakarić zahvaljuje meni na uloženom trudu oko razjašnjenja pojmova i detalja gospodarske reforme, zvane tada kod nas „novim gospodarskim mehanizmom”

I čemu sve ovo? Za vrijeme tih konzultacija spomenuta je i moguća uloga TV-a u svim tim gospodarskim peripetijama. Govoreći o samim počecima, upravo o tim danima kada je, kao prvo, u zemlji krenulo pokusno emitiranje TV programa u Zagrebu, voditelj je počeo svoj posao s riječima: Dobro večer, družo Bakariću. Objašnjenje za ovo, kako veli drug Bakarić, i ja sam bio možda jedini ili u najbolju ruku jedan od rijetkih koji sam imao TV uređaj.

Eto toliko od mene u povodu ove obljetnice uz najljepše želje iz Mađarske.

Stipan Švraka

Majčin dan u Katolju

Ilustracija

Dana 7. svibnja poslije podne u 16.30 u domu kulture okupilo se mnogo ljudi kako bi pogledali program prigodom Majčina dana.

Najprije su svoj program prikazali polaznici mjesnoga dječjeg vrtića. Bilo je recitacija, pjesama i plesa, kako bi Majčin dan bio što svečaniji. Dakako, nije baš svaka recitacija bila uspješna, jer kad bi djetešce ugledalo svoju mamu, u očima bi mu se pojavile suze, a riječi potonule u plač. Nakon završne recitacije svako je dijete predalo po stručak svježega cvijeta mami, baki.

Potom su slijedili školarci koji su pjevali i recitali poznate prigodne pjesme. Kako bi izrazili svoju ljubav prema majci i baki, i oni su im podarili cvijet, po jedan karanfil. Tako, s njima zajedno, svi smo bili sretni i lijepo smo proveli nedjeljno popodne.

Guganka

Seminar Zagrebačke slavističke škole

Već XXXV. seminar Zagrebačke slavističke škole održat će se od 21. kolovoza do 3. rujna u Dubrovniku. Organizira ga Odsjek za kroatistiku Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u

Zagrebu. Polaznici Škole su strani studenti kroatistike i slavistike, nastavnici, profesori koji predaju hrvatski jezik i književnost na stranim sveučilištima, stručnjaci koji se bave kroatističkim temama u različitim znanstvenim ustanovama te prevoditelji s hrvatskoga jezika. Zadnjih se godina broj polaznika ustalio na devedesetak. Većina polaznika dobiva stipendije koje im dodjeljuje Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske. Polaznici mogu postati i oni koji su spremni sami platiti troškove sudjelovanja i dvotjednoga boravka u Dubrovniku.

U programu će biti lektorati, proseminari, prevoditeljska radionica, tematski ciklusi predavanja, kulturna događanja i stručni izleti. Lektorati i proseminari organizirani su kao sveučilišni kolegij. U njima se obrađuju izabrane lingvističke, književne i komparatističke teme te pojedina područja nacionalne povijesti. Prevoditeljska radionica ove se godine po drugi put pojavljuje u programu Zagrebačke slavističke škole. Krajnji joj je smisao, dakako, poticanje prevođenja hrvatske književnosti na strane jezike. Ostala su predavanja organizirana u dva tematska ciklusa. To su jezikoslovni i književni ciklus.

Uz prigodna predavanja o hrvatskoj kulturnoj tradiciji, za polaznike Škole bit će organizirani susreti sa suvremenim hrvatskim piscima, kazališne i filmske večeri, izložba te koncert jednog istaknutog hrvatskog glazbenika. Stručni izleti tematski su zamišljeni. Budući da se Škola održava u Dubrovniku, organizirat će se izleti u dubrovačko zaleđe, na Elafitsko otočje, u Ston.

Dosad je na Školi sudjelovalo više od dvije tisuće stranih kroatista i slavista iz pedesetak zemalja svijeta, između ostalog i kroatisti iz Mađarske.

Renata Božanović

Uobičajilo se da se u drugoj polovici svibnja priređuje hrvatski zemaljski Malonogometni turnir u Budimpešti. Utakmice su se do sada održavale u HOŠIG-ovoj dvorani za tjelesni odgoj, a ove godine, 20. svibnja, nakon pozdravnih riječi predsjednice Odbora za školstvo i kulturu *Anice Petreš Németh*, na majdanskome (Kőbánya) slobodnom športskom terenu, uz sudjelovanje sedam momčadi. Zamjenik predsjednika HSP-a *Tomislav Mujić* nam reče da smo ove godine dočekali ne samo desetu obljetnicu priređivanja Turnira nego i prvo natjecanje međunarodnoga karaktera, naime, gosti su nam bili i ljubitelji ove športske grane iz Trogira, zbratimljenoga grada XI. okruga, Nove Pešte. Ostale su ekipe uglavnom sudjelovale na svakome dosadašnjem susretu, a to su: Lukovišće iz Podravine, Dušnok iz Bačke, Budimpešta I., i sastav tamburaškog orkestra „Bevanda bend”, Budimpešta II., te prvi put Baćino, također iz Bačke, i pečuška momčad. Posebnu smo pozornost poklanjali hrvatskom sastavu pojedinih momčadi, da dolično vladaju svojim materinskim jezikom. Hvala Bogu, u tome smo najzad i uspjeli. Ovaj športski teren nam veoma odgovara jer se istodobno igralo na dva igrališta.

Spomenute su momčadi igrale sa svakom, a pobjedničke su stigle u završnicu, kada se igralo za prvo, drugo i treće mjesto. Vodile su se žestoke borbe, što se osobito zamjećivalo na utakmici za prvo mjesto, gdje su se susreli Trogirani i Lukoviščani. Isprva smo imali neriješen rezultat, 3 : 3, pa su produžeci odlučili o „najboljem”. Lukoviščani su, na žalost, u zadnjim minutama popustili, stoga su izgubili s 0 : 5. Prijelazni pehar dakle pripao je Trogiranima. Kranja tabela izgleda ovako: 1. mjesto: Trogir; 2. Lukovišće; 3. Dušnok; 4. Budimpešta I.; 5. Budimpešta II.; 6. Baćino i 7. Pečuh. Uime naše glavnogradske samo-

Jubilej Malonogometnoga turnira

uprave posebno zahvaljujem vrsnim profesionalnim sucima *Károlyu Borosu* i Fifinom sucu *Lászlóu Vargi*, a napose domaćinima, na čelu s *Matom Filipovićem*, predsjednikom Hrvatske manjinske samouprave X. okruga, koji su nam omogućili održavanje ovoga jubilarnog turnira. Ne u zadnjem redu, posebna hvala pokrovitelju ovoga športskog susreta, mladome hrvatskom poduzetniku, Tukuljcu *Franji Čepelsigetju*.

Čestitajući na zasluženome prvom mjestu, iskoristili smo priliku da od trogirskoga dogradonačelnika *Emila Kursana* saznamo

ponešto o njihovu športskom sastavu koji je, kako reče, svoje djelovanje otpočeo 1996. u I. ligi Hrvatskoga malog nogometa, dakle umalo na profesionalnoj razini. Sada igraju u II. hrvatskoj malonogometnoj ligi. Osim ovog izbora koji je dospio na gostovanje u Budimpeštu, u Trogiru ima podosta ljubitelja te grane športa, što može značiti i to da će sljedeće godine kod nas gostovati nova momčad. Uskoro će omogućiti gostovanje naših budimpeštanskih športaša u povijesnom gradu Trogiru.

Marko Dekić

Foto: Antun Kričković

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA: Branka Pavić-Blažetin, tel.: 72/435-416, e-mail: branka@croatica.hu, NOVINARI: Stipan Balatinac (zamj. gl. i od. urednika), tel.: 79/454-614, e-mail: baltinac@croatica.hu, Bernadeta Blažetin, tel.: 93/383-034, e-mail: beta@croatica.hu, Timea Horvat, tel.: 94/315-479, e-mail: tiho@croatica.hu, LEKTOR: Živko Mandić, tel.: 1/256-0765, e-mail: zsviko@croatica.hu ADRESA: 1065 Budapest, Nagymező u. 49. Tel./Fax: 1/269-2811, tel.: 1/269-1974, e-mail: glasnik@croatica.hu – ZA POŠTANSKE POŠILJKE: 1396 Budapest, P.F.: 495. OSNIVAČ: Savez Hrvata u Mađarskoj. IZDAVAČ: Croatica Kht. RAVNATELJ: Čaba Horvath. List širi posredstvom Mađarske pošte, na osnovi pretplate na žiroračun: CITIBANK Rt. 10800014-30000006-10612032, redakcija Hrvatskoga glasnika i alternativni širitelji. Pretplata na godinu dana iznosi: 4160,- Ft. List pomaže Javna zaklada za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj. Rukopise, fotografije i crteže ne čuvamo i ne vraćamo. TISKARSKA PRIPREMA, TISAK: CROATICA Kht., 1065 Budapest, Nagymező u. 49.

HU ISSN 1215-1270